

FIȘA DISCIPLINEI

„Expresii trinitare” vetero-testamentare în Sfânta Scriptură

Anul universitar 2026-2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclu de studii	Master
1.6. Programul de studii / Calificarea	Pastorație și Viață Liturgică
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	„Expresii trinitare” vetero-testamentare în Sfânta Scriptură			Codul disciplinei	OMR0004
2.2. Titularul activităților de curs	Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă				
2.3. Titularul activităților de seminar	Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă				
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare	Examen
2.7. Regimul disciplinei	Obligativu	2.8. Tipul disciplinei	Disciplină fundamentală (DF)		

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					9
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					44
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					35
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					2
Alte activități					2
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				94	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu e cazul
4.2. de competențe	Nu e cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența minim 75%, cu materialele didactice specifice (Sfânta Scriptură, alte resurse indicate)
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Prezența minim 75% și realizarea unei lucrări de seminar/laborator în conformitate cu cerințele și criteriile stabilite.

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP2	Redactează lucrări științifice, academice și documentație tehnică
CP3	Gestionează dezvoltarea profesională personală
CP7	Predă texte religioase
CP9	Promovează activități religioase
CP13	Aplică cunoștințe de filozofie, etică și religie
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CT2	Studentul va fi capabil să evalueze consecințele morale și etice ale acțiunilor
CT3	Studentul va fi capabil să urmărească valorile etice și credințele religioase

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP1	Studentul cunoaște principiile eticii și integrității științifice aplicabile cercetării teologice	Studentul aplică norme etice în cercetarea temelor liturgice, pastorale și bioetice
CP4	Studentul cunoaște rolul gândirii abstracte în înțelegerea conceptelor teologice fundamentale	Studentul corelează concepte trinitare, hristologice și sacramentale cu experiența liturgică a Bisericii
CP7	Studentul cunoaște metode de interpretare a textelor religioase în contexte liturgice și pastorale	Studentul predă texte biblice, liturgice și mistagogice prin explicații clare și contextualizate
CP10	Studentul cunoaște fundamentele teologice ale misiunii religioase în contexte liturgice și pastorale	Studentul proiectează acțiuni misionare legate de inițierea creștină, cateheză și slujirea comunității
CP13	Studentul cunoaște dimensiunile etice, religioase și filosofice ale acțiunii pastorale	Studentul evaluează consecințe morale și aplică repere valorice în analiza situațiilor concrete
CT5	Studentul înțelege rolul gândirii filosofice în analiza credinței și vieții comunitare	Studentul aplică perspective filosofice în interpretarea problemelor morale, teologice și pastorale

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)
1. Studentul înțelege impactul ideilor, oportunităților și acțiunilor în viața pastorală și liturgică
2. Studentul cunoaște criteriile morale și etice pentru evaluarea acțiunilor pastorale

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

3. Studentul înțelege legătura dintre valorile etice, credințele religioase și experiența liturgică
Abilități academice specifice (Specific academic skills)
1. Studentul evaluează consecințele intervențiilor pastorale asupra persoanei, comunității și dialogului eclezial
2. Studentul analizează consecințele etice ale mărturiei creștine, filantropiei și intervenției pastorale
3. Studentul identifică repere morale și religioase în antropologie, bioetică și spiritualitate creștină

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații ³
1. Introducere în hermeneutică: scopul și metodele hermeneuticii; principii hermeneutice fundamentale	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
2. Hermeneutica patristică: Sfântul Ioan Gură de Aur	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
3. Limbajul simbolic (prefigurativ și tipologic); relația tip-antitip	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
4. Monoteism radical și prefigurare trinitară în scrierile vetero-testamentare	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
5. Relevanțe trinitare în Pentateuh; abordare exegetică a pasajelor: Fac. 1, 26-27, Fac. 3, 22; Fac. 11, 7.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
6. Mântuirea și ideea mesianică în Pentateuh; abordări exegetice pasajelor cu relevanță mesianică: Fac. 3, 15; Fac. 22, Fac. 14, 18-20, Fac. 28, 12-22.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
7. Mântuirea și ideea mesianică în Pentateuh; abordări exegetice pasajelor cu relevanță mesianică: Ieș. 3, 1-3; Ieș. 12; Num. 21, 6-9 ș. a.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
8. Malak Yahve, Malak panim – îngerul Domnului	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
9. Davar – Cuvântul lui Dumnezeu în Pentateuh și în scrierile profetice. Reper exegetic: Is. 55, 10-11	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
10. Ebed Yahve – exprimări mesianice în cărțile profetice	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
11. Ruah Elohim, Ruah Yahve în Pentateuh; Facerea 1, 2; Abordare exegetică a pasajelor cu relevanță pnevmatologică. Relația cu Noul Testament	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
12. Ruah Elohim – energie sau prezență personală în scrierile profetice? Repere exegetice la Iez. 37.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
13. Ruah Elohim – energie sau prezență personală în scrierile profetice? Repere exegetice la Is. 61, 1; Ioil 3.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice
14. Concluzii formale: Taină și cunoaștere – Dumnezeuul treimic în Pentateuh și scrierile profetice	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

Bibliografie

Ediții Scripturistice:

- *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, quae ante cooperantibus A. Alt, O. Eissfeldt, P. Kahle ediderat R. Kittel, Editio Funditus Renovata, adjuvantibus H. Bardtke, W. Baumgartner, P. A. H. de Boer, O. Eissenfeldt, J. Fichtner, G. Gerleman, J. Hempel, F. Horst, A. Jepsen, F. Maass, R. Meyer, G. Quell, Th. H. Robinson, D. W. Thomas cooperatibus H. P. Ruger et J. Ziegler ediderunt K. Elliger et W. Rudolph, Textum Masoreticum curavit H. P. Ruger, MASORAM ELABORAVIT G. E. Weil, Editio tertia emendata opera W. Rudolph et H. P. Ruger, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1987.
- *Septuaginta*, Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes edidit Alfred Rahlfs, editio minor, duo volumina in uno, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1935.
- *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Daniel – Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2011.

Resurse patristice și iudaice:

- Neusner, Jacob, *The Babylonian Talmud: A Translation And Commentary*, 22 vol., Hendrickson, Peabody, 2006.
- Origen, *Omilii, comentarii și adnotări la Geneză*, trad. de Adrian Muraru, Ed. Polirom, Iași, 2006.
- Philon d'Alexandrie, *De Opificio Mundi*, introduction générale par Roger Arnaldez, professeur à l'Université de Lyon; introduction, traduction et notes par R. Arnaldez, collection «Œuvres de Philon d'Alexandrie» N° 1, Editions du Cerf, Paris, 1961.
- Philon din Alexandria, *Comentariu alegoric al Legilor sfinte după lucrarea celor șase zile*, trad. de Zenaida A. Luca, Ed. Herald, București, 2006.
- Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre crearea omului*, în „PSB”, vol. 29, trad. de Dumitru Stăniloae și Ioan Buga, EIBMO, București, 1982.
- Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere I-II*, în „PSB”, vol. 21-22, trad. de Dumitru Fecioru, EIBMO, București, 1987, 1989.
- Sf. Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Duh*, PSB 12, EIBMBOR, 1988.
- Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Hexaemeron*, în „PSB”, vol. 17, trad. de Dumitru Fecioru, EIBMO, București, 1986, pp. 69-180.
- WILLIS, John R., ed., *The Teachings of the Church Fathers*, Herder & Herder, New York, 1966.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații
1. Introducere în hermeneutică: scopul și metodele hermeneuticii; principii hermeneutice fundamentale	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
2. Hermeneutica patristică: Sfântul Ioan Gură de Aur	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
3. Limbajul simbolic (prefigurativ și tipologic); relația tip-antitip	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
4. Monoteism radical și prefigurare trinitară în scrierile vetero-testamentare	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
5. Relevanțe trinitare în Pentateuh; abordare exegetică a pasajelor: Fac. 1, 26-27, Fac. 3, 22; Fac. 11, 7.	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
6. Mântuirea și ideea mesianică în Pentateuh; abordări exegetice pasajelor cu relevanță mesianică: Fac. 3, 15; Fac. 22, Fac. 14, 18-20, Fac. 28, 12-22.	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
7. Mântuirea și ideea mesianică în Pentateuh; abordări exegetice pasajelor cu relevanță mesianică: Ieș. 3, 1-3; Ieș. 12; Num. 21, 6-9 ș. a.	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
8. Malak Yahve, Malak panim – îngerul Domnului	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
9. Davar – Cuvântul lui Dumnezeu în Pentateuh și în scrierile profetice. Reper exegetic: Is. 55, 10-11	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
10. Ebed Yahve – exprimări mesianice în cărțile profetice	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice

11. Ruah Elohim, Ruah Yahve în Pentateuh; Facerea 1, 2; Abordare exegetică a pasajelor cu relevanță pnevmatologică. Relația cu Noul Testament	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
12. Ruah Elohim – energie sau prezență personală în scrierile profetice? Repere exegetice la Iez. 37.	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
13. Ruah Elohim – energie sau prezență personală în scrierile profetice? Repere exegetice la Is. 61, 1; Ioil 3.	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice
14. Concluzii formale: Taină și cunoaștere – Dumnezeuul treimic în Pentateuh și scrierile profetice	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	2 ore fizice

Bibliografie

Lucrări de referință, comentarii biblice:

- BOBRINSKOY, Boris, *Taina Preasfintei Treimi*, EIBMBOR, București, 2005.
- BRECK, John, *Sfânta Scriptură în tradiția Bisericii*, Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 2003.
- CHIRILĂ, Ioan, *Fragmentarium exegetic filonian*, Ed. Limes, Cluj Napoca 2002.
- CHIRILĂ, Ioan, *Sfânta Scriptură – Cuvântul cuvintelor*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2010.
- GADAMER, Hans Georg, *Adevăr și metodă*, Teora, 2001.
- JACOB, Edmond, *Théologie de l'Ancien Testament*, Delachaux & Niestlé, Paris, 1955.
- NEAGA, Nicolae, *Hristos în Vechiul Testament, Însemnări pe marginea textelor mesianice, Sibiu, 1944.*
- NEGOTĂ, Athanase, *Teologia biblică a Vechiului Testament*, Ed. Sophia, București, 2004.
- VON RAD, Gerhard, *Old Testament Theology, The Theology of Israel's Prophetic Traditions*, 2 vol., trans. by D. M. STALKER, SCM Press, London, 1998.
- WESTERMANN, Claus, *Théologie de l'Ancien Testament*, trad. par Lore JEANNERET, Labor et Fides, Genève, 2002.

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Asimilarea informațiilor fundamentale privitoare la o teologie comparată între creștinism și iudaism.	Examen oral	80 %
	Capacitatea de a integra într-un discurs propriu conceptele asimilate.	Prezentarea unei lucrări de seminar.	20 %
9.5 Seminar/laborator	Flexibilitatea în abordarea exercițiilor tematice propuse, care reflectă o bună cunoaștere a informațiilor dar și capacitatea de valorificare a lor în varii moduri.		
9.6 Standard minim de promovare			
Cunoașterea sumară a conținutului Vechiului Testament, cu accent pe expresiile cu conținut trinitar.			

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

Nu se aplică

Data completării:
20.06.2026

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament:
20.07.2026

Semnătura directorului de departament

⁶ Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".